

DOPISY PŘÍTELŮ

3. řada - 1979

D o p i s 3. 7 (47)

Milý příteli,

na své nejnovější přední se pustím na pro nás poněkud tenký led. Mluvčí Charty 77 zveřejnili nedávno (28. dubna) ve formě dokumentu dopis profesora Erantiika Jancoucha ze Švédska, který je míněn jako jeho diskusní příspěvek k dokumentu Charty 77 č. 22 o jaderných elektrárnách. Samozřejmě musím se svými poznámkami sástat v jistém smyslu jen na okraji onoho velkého a závažného problému, neboť nejsem v žádném potřebném směru specialista ani na otázku jaderné energetiky veobecně, ani na žádný jednotlivý její aspekt. Nicméně filosofie nemůže být vykazována ze žádného oboru lidského individuálního ani společenského života jako nekompetentní; musí ovšem respektovat příslušné odborné disciplíny (což vůbec neznamená, že musí nekriticky přijímat její stanoviska), ale musí se především orientovat na širší kontexty, které každé speciální vědě nutně unikají (a pokud se jimi zabývá, dělá to nutně bez autority své odborné kompetence), zejména pak na vztah určitého vymezeného problému k celku, a nůžně nemá v rámci své kompetence přístup žádná odborná vědecká disciplína ani žádný sebevšestí tým vědeckých odborníků společně. V dané chvíli mi ovšem chybí žádná věcná poučení a přehled po složité odborné problematice jaderné energetiky. Kdybych se měl pustit do vědného rozhovoru, v němž byými partnery byli skuteční odborníci, musel bych se velmi důkladně připravit. Přesto si myslím, že i bez toho lze naznačit některé souvislosti, na něž se buď zapomíná nebo o kterých se vědomě a náhodně nemluví (z nejzávažnějších důvodů), ale které mají obrovskou váhu. Pochopitelně si nečiním nejmenší nároky na to, že bych všechny takové důležitě souvislosti svými poukazy vyčerpал. Ale i těch několik málo, o nichž bude řeč, jistě postačí, aby některými tvrzeními či závěry profesora Jancoucha ne-li otřásl, tedy alespoň trochu pohnuly a aby je ukázaly v poněkud méně zajištěném světle, než by se na první pohled mohlo zdát.

Především k otázce naší československé energetické situace, kterou prof. Jancouch - právem - považuje za klíčovou. Je pochopitelné, že ze svého přírodovědeckého hlediska chápe naši energetickou situaci v podstatě jako přírodně danou: je to mimořádně nepřiznivá zeměpisná situace poloha a dále skoupé obdareování země "co se surovin a zvláště energetických zdrojů týče". "Nemáme naftu, nemáme zemní plyn, (...), uhlí je také pokrovné, hydroenergie je vyčerpána." A pak říká profesor Jancouch: "Protože energie je prvotním činitelem, potřebným k zajištění neustálého chodu moderní průmyslové společnosti, stává se naše země ekonomicky a politicky závislou na dodavatelích energie." Tedy je všude mnoho zaslíbených předpokladů, které vůbec nejsou samozřejmě a které je třeba dostat na plné světlo a důkladně si je probrat. Nejdříve se tedy musíme tázat, co se rozumí onou "moderní průmyslovou společností"; vždyť v celém světě už dlouho probíhají vážné diskuse, v nichž je celá attituda tzv. "moderní průmyslové společnosti" problematizována, a to jak veobecně, tak v jednotlivých parametrech. Pro naši československou situaci to např. konkrétně znamená: v jakém smyslu a v jakém rozsahu je úroveň společnosti spjata s ekonomickou orientací na těžký průmysl a zejména na produkci ocele (a bylo by toho možno jistě vyjmenovat mnohem víc)? Proč je naše hospodářství orientováno na energeticky i surovinově nesáimně